

Ольга Наумова,

кандидат юридичних наук, доцент

кафедри цивільного, господарського

та трудового права, юридичного

факультету Дніпровського національного

університету імені Олеся Гончара.

ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-8541-0176>

ІНСТИТУЦІЙНА СУДОВА ПОЛІТИКА В ЄС: ВЕКТОРИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ НА ТЛІ НАЦІОНАЛЬНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ

Стаття присвячена інституційним аспектам трансформації судової політики ЄС, спричинених процесами цифровізації та публічної артикуляції національних інтересів і правових практик. Простежуються тенденція впровадження загальноєвропейських норм контролю судової політики, яка зустрічає оскарження та демонстрацію розбіжностей на національному рівні. Вивчено досвід ЄС щодо інституціоналізації судової політики, який передбачає закріплення обґрунтованих правових практик в конкретних процедурах та прецедентах. Встановлено, що сучасні судові практики ЄС набувають характеру функціональної фрагментованості, особливо на периферії ЄС. Розглядаються розбіжності між прагненням Суду ЄС до цифрової та процесуальної адміністративно-правової модернізації та тенденціями національного тлумачення адміністративно-правових інновацій. Охарактеризовано позицію Суду ЄС щодо взаємодії з національними судовими системами, яка вимагає більшої фактичної та юридичної відповідності від національних суддів. Розглянуто особливості тиску внутрішнього політичного втручання на судові інституції ЄС. Увага приділена інституційним повноваженням Суду Європейського Союзу (CJEU), який виступає як нейтральний арбітр судової політики. Виявлено, що впровадження цифрової відкритості демонструє, що Суд ЄС прагне розвивати публічну легітимність рішень та протидіяти наративу «демократичного дефіциту». Встановлено, що інституційна політика Суду Європейського Союзу полягає в прагненні до формування єдиного адміністративно-правового простору ЄС. Виявлено позиції зарубіжних дослідників-правознавців стосовно недостатньої дієвості адміністративно-правових інструментів примусу для забезпечення дотримання стандартів в умовах, коли національні законодавчі органи вирішують уповільнювати інституційні зміни судової політики на національному рівні. Представлено зміст адміністративно-правових суперечностей між напрямками технологічного розвитку Суду ЄС та повільним впровадженням інновацій з боку держав-членів. Відзначено неповну реалізацію реформ або «відступи назад». Виявлено розрив між «де-юре» повноваженнями Суду ЄС та «де-факто» їх впровадженням національними суб'єктами, який набуває ознак кризового явища інтеграції європейської судової системи. Також розглянуто національні прецеденти політично мотивованих рішень стосовно посадових осіб системи судочинства та нагляду за законністю в державах-членах, які демонструють недостатню захищеність та автономію судової системи окремих держав-членів ЄС. Підкреслено, що національні судові органи стикаються з внутрішнім політичним тиском та виснаженням ресурсів, внаслідок чого механізм «попередніх рішень», запроваджений на рівні ЄС, стає джерелом конфліктності. Наголошено, що перехід до більш прозорої та інтегрованої в адміністративно-правовому вимірі судової системи ЄС є вимогою її інституційного розвитку. Встановлено, що подальший розвиток судової політики ЄС буде визначатися балансуванням можливостей зовнішнього та внутрішнього судового правозастосування. Підкреслено, що інституційний аспект судової політики ЄС втілюється в розробці загальноприйнятих процедур та нормативів судового розгляду, а також апеляційних процедур і розбудови інноваційної інфраструктури судочинства. Зроблено висновок, що чіткий зв'язок кодифікаційних та інших узагальнюючих актів з основоположними актами ЄС (зокрема, з договорами про функціонування ЄС) формують інтегровану правову реальність, яка «програмує» конкретні відповіді на запити національних судових систем держав-членів.

Ключові слова: інституційна політика, судова політика, ЄС, європейська інтеграція, цифрова модернізація, адміністративно-правові розбіжності

Naumova O.***Institutional judicial policy in the eu: vectors of modernization on background of national peculiarities***

The article is devoted to the institutional aspects of the transformation of EU judicial policy, caused by the processes of digitalization and public articulation of national interests and legal practices. The tendency of introducing pan-European norms of control over judicial policy, which meets with challenges and demonstration of differences at the national level, is traced. The EU experience in institutionalizing judicial policy, which involves consolidating well-founded legal practices in specific procedures and precedents, is studied. It is established that modern EU judicial practices are becoming functionally fragmented, especially on the periphery of the EU. The discrepancies between the EU Court's aspiration for digital and procedural modernization and the trends of national interpretation of legal innovations are considered. The position of the Court of Justice of the EU on interaction with national judicial systems is characterized, which requires greater factual and legal compliance from national judges. The features of the pressure of internal political interference on the judicial institutions of the EU are considered. Special attention is paid to the institutional powers of the Court of Justice of the European Union (CJEU), which acts as a neutral arbiter of judicial policy. It is found that the implementation of digital openness demonstrates that the Court of Justice of the European Union seeks to develop the public legitimacy of decisions and counteract the narrative of the «democratic deficit». It is established that the institutional policy of the Court of Justice of the European Union consists in the desire to form a single EU legal space. The positions of foreign legal researchers are revealed regarding the insufficient effectiveness of regulatory instruments of coercion to ensure compliance with standards in conditions where national legislative bodies decide to slow down institutional changes in judicial policy at the national level. The content of the contradictions between the directions of technological development of the Court of Justice of the EU and the slow implementation of innovations by the member states, in which judicial reforms have not been fully implemented or have «stepped back», is presented. The gap between the «de jure» powers of the Court of Justice of the EU and their «de facto» implementation by national entities is revealed, which is taking on the characteristics of a crisis phenomenon in the integration of the European judicial system. National precedents of politically motivated decisions regarding officials of the judicial system and supervision of legality in the member states are also considered, which demonstrate insufficient protection and autonomy of the judicial system of individual EU member states. It is emphasized that national judicial bodies face internal political pressure and depletion of resources, as a result of which the mechanism of «preliminary decisions» introduced at the EU level becomes a source of conflict. It is emphasized that the transition to a more transparent and integrated EU judicial system is a requirement of its institutional development. It is established that the further development of the EU judicial policy will be determined by balancing the possibilities of external and internal judicial enforcement. It is emphasized that the institutional aspect of the EU judicial policy is embodied in the development of generally accepted procedures and standards of judicial proceedings, as well as appeal procedures and the development of innovative judicial infrastructure. It is concluded that a clear connection of codification and other generalizing acts with the fundamental acts of the EU (in particular, with the treaties on the functioning of the EU) forms an integrated legal reality that «programs» specific responses to the requests of the national judicial systems of the member states.

Keywords: institutional policy, judicial policy, EU, European integration, digital modernization, legal divergences.

Постановка проблеми. Судова політика ЄС перебуває у фазі трансформацій, спричинених процесами цифровізації та публічної артикуляції національних інтересів і традицій. Ухвалення наднаціональних рішень щодо спільного адміністративно-правового простору та реалізації процесуальних процедур синхронному режимі створила умови для універсального тлумачення етапів судочинства та ухвалення судових рішень.

Водночас реальна практика впровадження загальноєвропейських норм зустрічає певне оскарження та демонстрацію розбіжності на національному рівні. У даному контексті актуалізується питання інституційної політики стосовно судочинства та розвитку судової системи в цілому. Наявність європейських документів, які регулюють систему судової політики, передбачає апробацію кодифікаційних документів на конкретних справах або типових ситуаціях судочинства.

Наявність наднаціональних судових структур істотно впливає на діяльність національних судових систем держав-членів. Йдеться про тлумачення термінів реагування на апеляційні позови та узгодження національних практик забезпечення прав громадян та пріоритетів розгляду судових справ. Інституалізація судової політики передбачає закріплення обґрунтованих правових практик в конкретних процедурах та прецедентах. Своєю чергою здобутий досвід має постійно оновлюватися та поширюватися з універсальною (загальнообов'язковою) інтерпретацією. Інституційна політика ЄС стосовно судочинства значно розширює кількість суб'єктів зацікавлених в її однозначному тлумаченні.

Отже, важливим є рівень усвідомлення та сприйняття європейських норм і процедур на національному рівні, а також у типових випадках судочинства. Для сучасної України адміністративно-правова інституціоналізація судової політики ЄС є перспективним чинником корекції національної судової системи з урахуванням новітніх тенденцій, а також інтересів держав-членів, суб'єктів судочинства в провідних галузях економіки та суспільства, а також позиції експертної та академічної наукової спільноти. У рамках подальших процесів європеїзації української правової системи важливим є розуміння особливостей функціонування європейських апеляційних структур та способів взаємодії з ними на ініціативній основі, що є досить новим для українського національного законодавства та практик судочинства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Інституційні та процесуальні засади європейської судової політики стають предметом зацікавлення низки зарубіжних науковців. Комплексна робота ван М. Гervена, Е. Ротмайр, К. Шуберт усуває «лакуну» між теоретичними дослідженнями та практичними реаліями судового управління. К. Шмідт підкреслює вплив Суду ЄС в «затінку прецедентного права», на основі якого перспектива судового розгляду або існування прецеденту змушує Європейську Комісію та держави-члени кодифікувати судові принципи в законодавчі акти. В одній з останніх робіт Д. Наурін, У. Шадл та Й. Зглінський використовують набори емпіричних даних для картографування мереж спільного цитування та аналізу архітектури судових прецедентів, особливо після укладання Лісабонського договору. Разом з тим, інституційні особливості вироблення загальноєвропейської судової політики вимагають подальшого розгляду в контексті впровадження механізмів модернізації та контролю над національними судовими системами.

Метою дослідження є виявлення поточних особливостей інституційної політики ЄС щодо розвитку судової системи. Завданням статті є з'ясування векторів модернізації та розвитку європейської системи судочинства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасний Суд ЄС (Court of Justice of the European Union, CJEU, розташований у м. Люксембург) на основі системних адміністративно-правових заходів та політик намагається закріпити євроспільноту в спільній правовій реальності на основі зміцнення процесуальних правил та розбудови цифрової інфраструктури. Однак, низка держав-членів артикулює вагомі заперечення. Це призводить до ситуації, в якій реалізація принципів верховенства права в ЄС стає технологічно складною. Судові практики набувають характеру функціональної фрагментованості, особливо на периферії ЄС. Артикульовані суперечності створюють стан правової невизначеності, в якому права, гарантовані на наднаціональному рівні, до певної міри блокуються національними адміністративними чи політичними бар'єрами. Цьому сприяють інституційні механізми національного оскарження рішень, закладені в основу функціонування найвищих судових інстанцій ЄС. Зокрема, у статті 23 Статуту Суду Європейського Союзу (CJEU) зазначено, що у випадках, що регулюються статтею 267 «Договору про функціонування Європейського Союзу», рішення суду або трибуналу держави-члена, яке зупиняє провадження та передає справу до Суду, повідомляється Суду відповідним судом або трибуналом. Потім Секретар Суду повідомляє про це рішення сторонам, державам-членам, Європейському Парламенту, Раді, Комісії та Європейському центральному банку, а також установі, органу, службі чи агентству Союзу, які прийняли акт, дійсність або тлумачення якого є предметом суперечки [1].

Інституційно-структурна цілісність судової політики Європейського Союзу визначається розбіжностями між прагненням Суду ЄС до цифрової та процесуальної модернізації та тенденціями національного тлумачення правових інновацій. Зведений статут 2024 року та оновлені умови e-Curia [2] передбачають високотехнологічну, оптимізовану наднаціональну організацію судової політики. Проте «Звіт про верховенство права та свобод» за 2026 рік ілюструє феномен «правосуддя на паузі» [3], коли внутрішні судові реформи гальмуються. Згідно із статтею 46 консолідованого Статуту Суду ЄС, позови проти Союзу у справах, що виникають з недовірної відповідальності, припиняються після закінчення п'яти років з моменту настання події, яка їх спричинила. Термін позовної давності переривається, якщо провадження порушено в Суді Справедливості або якщо до такого провадження потерпіла сторона подає заяву до відповідного органу Союзу. В останньому випадку провадження має бути порушено протягом двох місяців, передбачених статтею 263 Договору про функціонування Європейського Союзу; положення другого пункту статті 265 Договору про функціонування Європейського Союзу застосовуються, де це доречно [1].

Рекомендації національним судам країн-членів від 2024 року щодо попередніх рішень ще більше підкреслюють напруженість в інституційній судовій політиці ЄС [4]. Суд ЄС вимагає більшої фактичної та юридичної точності від національних суддів, які самі перебувають під тиском внутрішнього політичного втручання [5]. У країнах, де принципи реалізації верховенства права інтерпретується у спосіб, відмінний

від загальноєвропейського, механізми попередніх (преюдиційних) рішень стають інструментом опору, а не співпраці між ланками судочинства ЄС. Як наслідок, нормативний діалог між судами перетворюється на сферу «ідеологічного» протистояння.

Зміни до регламенту 2024 року покликані дозволити Суду ЄС зосередитися на захисті та зміцненні єдності та узгодженості права Європейського Союзу (ЄС). Зміни впроваджують Регламент 2024/2019, який вносить зміни щодо процедур преюдиційних рішень, переданих до Суду відповідно до статті 267 «Договору про функціонування Європейського Союзу», з метою визначення того, який суд має юрисдикцію для їх розгляду. Подальші зміни, не пов'язані зі зміною статуту Суду, спрямовані на спрощення та модернізацію того, як суди ЄС розглядають справи, що їм передані [4].

У плані інституційних повноважень Суд Європейського Союзу виступає як нейтральний арбітр. Однак низка фахівців відзначає підсилення його значення як зацікавленого «актора судової політики» [6], який діє в межах пріоритетів загальноєвропейської судової практики з метою посилення європейської інтеграції. Така «політична» природа судової політики проявляється в явищі, яке дослідник Лука Панталео називає «камуфляжем» політичної мотивації правових рішень. Згідно з італійським науковцем, першу вказівку на те, що певні політичні питання в правовому порядку ЄС повинні бути зарезервовані для політичних інституцій, можна простежити у Висновку 1/60. У цій справі Суд ЄС попросили оцінити, чи запропонована поправка до «Договору про Європейське співтовариство вугілля і сталі (ЄВС)» сумісна з умовами, викладеними в самому Договорі про ЄВС. Зіткнувшись з аргументом, що така поправка може призвести до підвищення податків, що стягуються Вищим органом влади, Суд ЄС зазначив, що «оцінка будь-яких недоліків можливого, але не неминучого, підвищення ставки збору є політичним, а не юридичним питанням». Суд не схвалив Директиву про кваліфікацію. Однак його міркування свідчать про усвідомлення того, що певні питання просто виходять за межі судового вирішення [5].

Інституціоналізована адміністративно-правова модернізація судової політики ЄС підкріплюється «Рішенням Загального суду від 5 лютого 2025 року» [6], яке передбачає відкрити трансляцію рішень та висновків. Впровадження цифрової відкритості демонструє, що Суд ЄС прагне розвивати публічну легітимність рішень та протидіяти наративу «демократичного дефіциту». Лука Панталео описує цю практику як «замасковану доктрину політичного питання». Те, що сталося стосовно позовів про відшкодування збитків, разом із посиланням Суду на право ЄС «в його чинному стані» у Висновку 2/13, можна тлумачити як припущення, що Суд Європейського Союзу утримується від здійснення повного судового контролю за всіма аспектами права ЄС. Зокрема, це проявляється у рішеннях стосовно Спільної зовнішньої та безпекової політики ЄС (СЗБП, CFSP). Суд ЄС має на увазі, що за відсутності юрисдикційних винятків для СЗБП, які в принципі можна усунути шляхом «Договору про реформу», він застосовуватиме той самий повний контроль, запропонований у справі Kadi I, не залишаючи місця для Директиви про кваліфікацію (PQD) у СЗБП. На думку Л. Панталео, таке тлумачення є необґрунтованим [5].

Інституційна політика Суду Європейського Союзу полягає в прагненні до формування єдиного адміністративно-правового простору через процесуальну чіткість та цифрові інновації. Проте національна реальність держав-членів полягає у фрагментації та невиконанні загальних рішень. Означене залишає європейський судовий проєкт у стані зволікання або призупинення. Винесення рішення не повною мірою гарантує його виконання.

Інституційна політика Суду ЄС, продиктована його «Консолідованим статутом» (2024) [1], просуває рішення та рекомендації в рамках класичної інтеграційної логіки. З погляду окремих правознавців на цій основі формується істотне інституційне протиріччя. Суд ЄС претендує на роль нейтрального арбітра права, проте його «політичний вплив» настільки поширений, що він активно формує європейські соціальні та економічні прецеденти. Згідно з С. Зауруггер та Ф. Терпаном, Суд Європейського Союзу відіграє ключову роль у формуванні політики ЄС через свої судові рішення. СЕС має суттєвий вплив у різних сферах політики, від внутрішнього ринку до соціальної політики, екологічного права та економічного управління. Автори запропонували аналіз подвійної функції Суду як політичного посередника «зверху вниз» та «знизу вгору». Дослідження його інституційної еволюції та вивчення знакових рішень, демонструють його активну роль у законотворчості та визначенні порядку денного. Суд ЄС найкраще розуміти як інституційного політичного посередника, що діє на перетині права та політики, і як центральну фігуру в юрисдикції європейської публічної політики [8].

Крім того, політичний вплив Суду ЄС, проаналізований Л. Зуритою та Д. Мартінсен, демонструє, що вища судова інституція ЄС може диктувати правові стандарти для єдиного ринку чи соціальної політики. Проте йому бракує примусових інструментів для забезпечення дотримання стандартів, коли на-

ціональні законодавчі органи вирішують зволікати. Л. Зуріта та Д. Мартінсен наголошують, що порівняно з впливом на національне законодавство та судові рішення, вплив рішень Суду ЄС на щоденну роботу адміністративних органів обмежений. Адміністративні органи мають особливості, які визначають ступінь, до якої рішення Суду можуть впливати на їхні рішення та вибір політики. На відміну від національних законодавців та суддів, адміністративні органи, як правило, не мають можливості безпосередньо взаємодіяти з Судом ЄС. У кращому випадку вони можуть захищати свою позицію перед Судом, як і будь-яка інша сторона справи. І все ж, за відсутності адміністрації ЄС, національні адміністративні органи майже повністю самостійно впроваджують право ЄС, включаючи судові рішення [9].

Аналітика даних щодо адміністративно-правових рішень Суду Європейського Союзу у період з 2024 по 2026 рік виявляє певну напругу між інституційною модернізацією та системною нестабільністю, що проявляється в низці політичних суперечностей [3]. Суд активно оцифровує та кодифікує свою діяльність для забезпечення ефективності та прозорості. «Умови використання e-Curia» (2024) [2] та «Правила процедури Суду ЄС» [10] недвозначно підкреслюють перехід до безпаперової, оптимізованої судової системи ЄС. В її практиці електронне подання документів є нормою, воно покликане «демократизувати» (полегшити відкритість) доступу для юридичних представників у всіх державах-членах. Однак, Л. Зуріта та Д. Мартінсен вказують, що реагування на рішення Суду ЄС, коли вони не транспоновані до національного законодавства або керівних принципів, різняться залежно від адміністратора. Наприклад, у справі Сахін, Суд ЄС заявив, що збори за подання заяв для громадян Туреччини та їхніх сімей повинні відповідати Угоді про асоціацію між ЄС та Туреччиною. Федеральний законодавчий орган ФРН певний час вважав, що рішення не змінює національну ситуацію, і пізніше рішення Bundesverfassungsgericht (Конституційний суд Німеччини), яким рішення було оголошено застосовним, не було негайно транспоновано. Зіткнувшись із правовою невизначеністю та за відсутності будь-яких інструкцій, деякі адміністратори звернулися до рішення Суду та скасували збори. Однак більшість вважала, що «рішення Суду ЄС іноді ставлять нас перед ситуацією, коли національне законодавство більше не застосовується, але для нас юридично обов'язковими є, звичайно, лише національні закони» [9].

Крім того, як зазначається у «Звіті про верховенство права в ЄС», проаналізованому британо-ірландською дослідницею Ніам Ленеган, адміністративно-правова прозорість передусім спрямована назовні. Вона контрастує з реальністю «правосуддя на паузі». Попри те, що Суд ЄС оприлюднює результати своєї діяльності, фактичне впровадження цих результатів стагнує. Суперечність полягає в тому, що Суд ЄС є технологічно розвиненим, але все більше ігнорується державами-членами, де судові реформи зайшли в глухий кут або «відступили назад». Н. Ленеган закликає до рішучіших дій з боку керівних інституцій ЄС для відновлення незалежності судової влади. Пріоритети включають захист самоврядування у призначенні та адмініструванні, встановлення контрольних показників ресурсів та персоналу, а також підвищення прозорості розподілу справ. Комісія повинна систематично відстежувати виконання рішень ЄСПЛ та Суду ЄС, порушувати процедури порушення проти хронічних порушників та пов'язувати фінансування ЄС з вимірюваним прогресом у доступі до судової влади та її ефективності [3].

Напруженість між прихованими суперечностями та демонстративною публічністю відображає змагання різних інституційних акторів всередині ЄС за визначення меж судової влади в умовах «демократичного відступу» в окремих країнах-членах. У цілому, траєкторія судової політики ЄС з 2024 по 2026 рік була спрямована на інституційне посилення адміністративного впливу. Н. Ленеган наголошує, що рекомендації зосереджені на тому, хто контролює призначення суддів та незалежність прокурорів, питаннях, які визначають, чи може політика впливати на результати судових розглядів [3].

Рішення Суду ЄС від 2025 року [6] транслювати судові ухвали та висновки є стратегічним поворотом до легітимності та зверненою до громадськості. Проте ця прозорість породжує ситуацію, коли громадськість бачить, що ці самі рішення все частіше ігноруються національними урядами. Суд ЄС продовжує поступово утверджувати свою роль в інституціоналізованій судовій політиці. Проте розрив між «де-юре» повноваженнями Суду ЄС та «де-факто» їх впровадженням національними суб'єктами набуває ознак кризового явища інтеграції європейської судової системи. Н. Ленеган наводить статистику, згідно з якою 12 рекомендацій Суду ЄС стосуються незалежності та прозорості судової влади в Болгарії, Естонії, Угорщині, Латвії, Литві, Мальті, Польщі, Словаччині, Іспанії та Швеції. Ще три стосуються автономії прокуратури в Польщі, Румунії та Іспанії, викриваючи структурні недоліки, які дозволяють зберігати політичний вплив [3].

«Рішення (ЄС) 2016/2387» [11] щодо правил безпеки конфіденційних матеріалів додає ще один рівень складності інституалізації судової політики ЄС. Оскільки Суд ЄС розглядає більше справ, що сто-

суються національної безпеки та чутливих даних, прагнення до прозорості стикається з необхідністю секретності (матеріали статті 105).

Національні прецеденти (імовірно) політично мотивованих рішень стосовно посадових осіб системи судочинства та нагляду за законністю в державах-членах демонструють недостатню захищеність та автономію судової системи. У зв'язку з цим Н. Ленеган наводить національний кейс засудження Генерального прокурора Іспанії на основі політично вмотивованої справи. Він ставить під сумнів, чи можуть провідні прокурори протистояти партійному контролю. Крім того, Міністр юстиції Словаччини дисциплінарно покарав суддю за рішення, що суперечить інтересам уряду. У сучасній Болгарії кампанії з дискредитації спрямовані проти голови Верховного суду, оскільки судова рада продовжує працювати на підставі закінчених мандатів [3].

Суд ЄС покладається на національні суди як на вагому складову системи права ЄС. Проте, оскільки національні судові органи стикаються з внутрішнім політичним тиском та виснаженням ресурсів, механізм «попередніх рішень» стає джерелом конфліктності. Як вказує Н. Ленеган, упереджена політична риторика в медіа посилює тиск, підриваючи легітимність судової влади. Голова Верховного суду Угорщини критикує суддів, які виступали проти урядових реформ, а у Франції зафіксовано зростання погроз смертю на адресу магістратів на тлі дебатів щодо прокурорського нагляду. Такий клімат заохочує до обережності в політично делікатних справах, навіть без прямого примусу [3].

Перехід до більш прозорої та інтегрованої судової системи ЄС є вимогою її інституційного розвитку. Однак державно-владні інституції країн-членів демонструють опозиційність до наднаціонального судового контролю та уніфікації. Подальший розвиток судової політики ЄС, буде визначатися балансуванням можливостей зовнішнього та внутрішнього правозастосування. Динаміка адміністративно-правових взаємодій національного та наднаціонального рівнів судової політики ЄС свідчить про те, що європейський проект судової політики перебуває у фазі усвідомлення та публічної артикуляції протиріччя між технічною революцією та адміністративно-правовою опозицією до подальших інтеграційних зусиль із створення єдиного європейського правового простору.

Висновки. Таким чином, інституційний аспект судової політики ЄС втілюється в розробці загально прийнятих процедур та нормативів судового розгляду, а також апеляційних процедур і розбудови інфраструктури судочинства. Судова політика ЄС визначає адміністративно-правові можливості взаємодії різних судових підрозділів в рамках розгляду вправ які мають міжгалузеве або міжсекторне значення. Інституалізація судової політики є процесом ініціювання довготривалих відносин та балансу сил між різними сторонами та учасниками вироблення судової політики.

Суд Європейського Союзу, як ключовий орган наднаціонального судочинства, впроваджує практику стратегічного «облаштування» судової діяльності на основі пріоритетів ЄС. Чіткий зв'язок кодифікаційних та інших узагальнюючих актів з основоположними актами ЄС (такими, як «Основоположний договір ЄС») формують інтегровану правову реальність, яка «програмує» конкретні відповіді на запити національних судових систем держав-членів.

Інституалізація єдиної судової політики ЄС є джерелом можливостей для держав-членів та держав-партнерів завчасно коригувати свої судові системи у відкритому режимі. Процеси цифровізації судочинства значно скорочують терміни розгляду впроваджень та можливості звіряння завдань і зауважень в рамках конкретних справ а також реалізації інноваційних ініціатив. Політико-правові суперечності стосовно термінів впровадження європейських судових інновацій на національному рівні розв'язується в рамках взаємних інституційних практик. Для сучасної України інституційні засади європейської судової політики є важливим елементом подальшого впровадження верховенство права на основі узгодження позицій на всіх етапах правових реформ. Особливості цих позицій слід вважати перспективним напрямком подальших наукових досліджень.

Список використаних джерел

1. Statute of the Court of Justice of The European Union (consolidated version). URL: https://curia.europa.eu/site/upload/docs/application/pdf/2024-08/statut_cour_en.pdf (дата звернення: 11.05.2026).
2. Conditions of use of E.Curia. URL: https://curia.europa.eu/site/upload/docs/application/pdf/2024-09/2024-09-05_conditions-utilisation-ecuria_en_2024-09-25_10-50-7_866.pdf (дата звернення: 11.05.2026).
3. Leneghan N. Justice on Pause: Europe's courts wait for reforms that never arrive. Trend Analysis - Liberties Rule of Law Report. 2026. URL: <https://www.liberties.eu/en/stories/justice-on-pause-rol2026/45620> (дата звернення: 11.05.2026).

4. Recommendations to national courts and tribunals in relation to the initiation of preliminary ruling proceedings (C/2024/6008). URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:C_202406008 (дата звернення: 13.05.2026).
5. Pantaleo L. A Camouflaged Political Question Doctrine in EU Law? URL: <https://www.europeanpapers.eu/e-journal/camouflaged-political-question-doctrine-eu-law> (дата звернення: 11.05.2026).
6. Decision of the general court of 5 February 2025 on the broadcasting of the delivery of judgments or Opinions under Article 110a(8) and Article 219(8) of the Rules of Procedure [2025/436]. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202500436 (дата звернення: 14.05.2026).
7. Schmidt S. K. The European Court of Justice as a Political Actor. *The European Court of Justice and the Policy Process: The Shadow of Case Law*. Oxford, 2018; online edn., Oxford Academic, p. 23-49. DOI: <https://doi.org/10.1093/oso/9780198717775.003.0002>. URL: <https://academic.oup.com/book/5362/chapter/148160737> (дата звернення: 12.05.2026).
8. Saurugger S., Terpan F. European Court of Justice in Public Policy. In: van Gerven, M., Rothmayr Allison, C., Schubert, K. (eds). *Encyclopedia of Public Policy*. Springer, Cham. 2026. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-030-90434-0_117-1. URL: https://link.springer.com/rwe/10.1007/978-3-030-90434-0_117-1#citeas (дата звернення: 14.05.2026).
9. Zurita L. L., Martinsen D. S. The Policy Impact of the Court of Justice of the European Union. In: Naurin D, Šadl U, Zgliniski J, eds. *Empirical Legal Studies in EU Law*. Cambridge University Press, 2026, p. 347-363.
10. Rules of Procedure of the Court of Justice of the European Union. URL: <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/rules-of-procedure-of-the-court-of-justice-of-the-european-union.html> (дата звернення: 15.05.2026).
11. Decision (EU) 2016/2387 of the general court of 14 September 2016 concerning the security rules applicable to information or material produced in accordance with Article 105(1) or (2) of the Rules of Procedure. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016D2387> (дата звернення: 14.05.2026).

References

1. *Statute of the Court of Justice of The European Union (consolidated version)* (2024). Retrieved from https://curia.europa.eu/site/upload/docs/application/pdf/2024-08/statut_cour_en.pdf [in English].
2. *Conditions of use of E. Curia* (2024). Retrieved from https://curia.europa.eu/site/upload/docs/application/pdf/2024-09/2024-09-05_conditions-utilisation-ecuria_en_2024-09-25_10-50-7_866.pdf [in English].
3. Leneghan, N. (2026) Justice on Pause: Europes courts wait for reforms that never arrive. *Trend Analysis - Liberties Rule of Law Report*. Retrieved from <https://www.liberties.eu/en/stories/justice-on-pause-rol2026/45620> [in English].
4. *Recommendations to national courts and tribunals in relation to the initiation of preliminary ruling proceedings (C/2024/6008)*. Retrieved from https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:C_202406008 [in English].
5. Pantaleo, L. A (2025). *Camouflaged Political Question Doctrine in EU Law?* Retrieved from <https://www.europeanpapers.eu/e-journal/camouflaged-political-question-doctrine-eu-law> [in English].
6. *Decision of the general court of 5 February 2025 on the broadcasting of the delivery of judgments or Opinions under Article 110a(8) and Article 219(8) of the Rules of Procedure [2025/436]* (2025). Retrieved from https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202500436 [in English].
7. Schmidt, S. K. (2018). The European Court of Justice as a Political Actor. *The European Court of Justice and the Policy Process: The Shadow of Case Law*. Oxford, 2018; online edn, Oxford Academic. DOI: <https://doi.org/10.1093/oso/9780198717775.003.0002>. Retrieved from <https://academic.oup.com/book/5362/chapter/148160737> [in English].
8. Saurugger, S. & Terpan, F. (2026) European Court of Justice in Public Policy. In: van Gerven, M., Rothmayr Allison, C., Schubert, K. (eds). *Encyclopedia of Public Policy*. Springer, Cham. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-030-90434-0_117-1. Retrieved from https://link.springer.com/rwe/10.1007/978-3-030-90434-0_117-1#citeas [in English].
9. Zurita, L. L. & Martinsen, D. S. (2026). The Policy Impact of the Court of Justice of the European Union. In: Naurin D, Šadl U, Zgliniski J, eds. *Empirical Legal Studies in EU Law*. Cambridge University Press, 347-363 [in English].

10. *Rules of Procedure of the Court of Justice of the European Union* (2024). Retrieved from <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/rules-of-procedure-of-the-court-of-justice-of-the-european-union.html> [in English].
11. *Decision (EU) 2016/2387 of the general court of 14 September 2016 concerning the security rules applicable to information or material produced in accordance with Article 105(1) or (2) of the Rules of Procedure* (2016). Retrieved from <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016D2387> [in English].

Стаття надійшла 21.05.2026

Стаття прийнята до друку 29.06.2026

Опубліковано 31.08.2026